

Bajczy Tünde

Minden mindennel összefügg

Tisztelt Olvasók, kedves „magyaros” Kollégák!

A pedagóguspályán eltöltött 23 év számomra nemcsak arra adott lehetőséget, hogy tanítsak, hanem arra is, hogy én magam is folyamatosan tanuljak. Per pillanat nem konkrétan, vizsgákat látva magam előtt, hanem az élettől, a kollégáimtól, a diákjaimtól. A címül választott megállapítás jelentésének bölcsessége éveim számával egyenes arányban nő. Gyarapodó tapasztalataim alapján egyre összetettebb problémákat fedezek fel az iskolai élet látszólag egyszerűnek tűnő kérdései mögött.

Nem könnyű az a munka, amelyet végzek. Az iskola, amelyben dolgozom, nem gimnázium és nem elit magániskola. Ennek következménye, hogy az ide járó gyerekek sem kimagaslóan intelligens, magas IQ-val rendelkező, érdeklődő és nyitott, kreatív tanulók. Sokkal visszafogottabbak ennél. Ők a nagy átlag, de egyben ők a jövőt meghatározó többség is. Ezernél több diák, ezernél több problémával. A helyszín egy vidéki kisváros szakiskolája, ahol a jövő szakembereit képezzük, és egy szakközépiskola, amely ugyanabban az épületben a választott szakma alapjai mellé érettségit is ad.

Nem a mai közoktatás problémáiról, kérdéseiről és megoldásairól fogok írni. Az angol nyelv tanáraként szeretném papírra vetni gondolataimat a nyelvtanítás nehézségeiről és okairól. A címben megfogalmazott gondolat számomra nem közhely. Véleményem szerint komolyan átvihető a mi realista világunkba, konkrétan a tanításba. Egyúttal azt is sugallja, hogy ez nemcsak az idegen nyelv tanárának, hanem általában a nyelvtanárnak, tehát a magyar szakos tanárnak is gondja. Sőt problémát okoz a többi tantárgy tanításakor és tanulásakor is.

A tanítás három pillére közül az egyik a diák, a másik a tanár, a harmadik az a szféra, amelyben maga a folyamat zajlik. Ezek mind szorosan összefüggnek egymással. Befolyásolja őket a saját mikroszférájuk is: a diákot a család (nagyon sokszor a csonka család), a családot a munka, a pénz, az ebből adódó mentalitás stb. A tanárt ugyancsak a család, a munka, a pénz, a mentalitás stb. A makroszféra befolyásoló hatását már nem is kell említünk.

Az angolnyelv-tanár feladata elsősorban az, hogy tanítsa meg a diákot angolul beszélni. Nézzünk egy példát. A folyosón ezt hallom: *Te, g...i, elb...a anyám a kajámat. K...ára utálok a g...is párizsit!* Vagy: *Hol a g...ibe voltál, b... meg? Hívtalak azon a k... telefonon, b... meg. Mé' nem hívsz vissza, g..., b... meg?* Vagy: *Helló. Csá. Hova? G...be, b... meg. Oké. Jössz? Ja!* [Elnézést, aki szakiskolában tanít, megbocsát, hiszen valószínűleg ő is mindennapi élményként találkozik hasonló tanulói megnyilatkozásokkal. Vagy nem csak a szakiskolából ismerősek ezek a mondatok?]

Alapprobléma: ha magyarul így kommunikál a diák, mit várjunk tőle angolul? Ha magyarul csupán ennyivel is megérteti magát, miért kellene neki több szót ismernie és használnia angolul? A PISA-felmérés szerint rossz a szövegértésünk. Igen! Némi túlzással azt mondhatjuk, túl sok szó van a szövegekben, és túl bonyolultak a szövegviszonyok. Hisz lám-lám, ők pár szóval, „fél szavakkal” is megértik egymást. Tehát a diákkal van a baj? Vajon miért nem tud angolul előadni egy párbeszédet? Miért nem tud udvariasan kérdezni? Miért nem ért meg egy egyszerű szöveget? Miért alszik magnóhallgatás közben? Válasz: mert amíg nem tud kitartóan figyelni a környezetére, amíg nem akar és nem tud az anyanyelvén sem kommunikálni, amíg képtelen udvariasan kérdezni vagy a boltban köszönni, kérni, elbúcsúzni, addig nem *akarja* tudni mindezt egy másik nyelven sem.

Ha azonban otthon a családi körben nem tanulja meg ezeket az alapvető dolgokat, akkor hol, kitől tanulja meg? A társaitól?

Itt jelenik meg a pedagógus felelőssége. Nem a tananyag lenne a lényeg az iskolában, hanem az életre nevelés: a diák lásson, halljon, beszéljen minden tantárgy óráján! Irányítottan, céltudatosan, de alig észrevehetően – átélve a sikeres kommunikáció, a megértés és a megértetés élményét. Nyelvtanár lévén sok továbbképzésen vettem már részt. Szerettem kipróbálni az új módszereket, ötleteket. Kollégáimnak azt javasolom, hogy tanítsunk-neveljünk játékosan, kreatívan, ezáltal hatékonyan. Az idegennyelv-tanítás élen jár a módszerek megújításában és korszerűsítésében. Én is szívesen megosztom az ötleteimet, tapasztalataimat bárkivel, hiszen szinte ez az egyetlen olyan pont, ahol a tanár még tehet valami újat. A családokra nem tud hatni, nem tud változtatni a körülményeken, a mikro- és a makrokörnyezetet sem tudja befolyásolni. De a gyerek ott van az iskolában, őt nem hagyhatjuk céltalanul sodródni. Vannak olyan módszerek, amelyekkel elsősorban az anyanyelvet, az olvasás és a beszéd képességét lehet fejleszteni, és át lehet adni a szövegértés örömét. Ha a diák megérti a szöveget magyarul, könnyebben birkózik meg a feladattal angolul is. Ha helyesen és árnyaltan tudja kifejezni magát magyarul, akkor angolul is erre fog törekedni. Nem beszélve arról, hogy a többi tárgyból is jobb jegyet szerezhethet, hiszen érteni fogja, sőt értelmezni tudja majd a különböző szövegeket. Ezzel persze semmiképpen sem szeretném csak és kizárólag a magyar szakos kollégákra hárítani a felelősséget. A probléma végletes leegyszerűsítése lenne, ha nyelvtanárként azt gondolnám, hogy azért van baj az idegennyelv-tudással, mert a diákok nem ismerik eléggé az anyanyelvüket.

Az ügy érdekében mindannyiunknak sokat kell tennünk, ám – kimondva vagy kimondatlanul – ebben a folyamatban nagy felelősség hárul a magyar nyelvet és irodalmat oktató kollégákra is. Elsősorban ők azok, akik megszerethetik a diákokkal a magyar nyelvet, akik felfedeztethetik velük a szóbeli és az írásbeli kommunikáció élményét. Ha ez jól működik, akkor mi, nyelvtanárok is könnyebben ismertetjük meg tanítványainkkal az idegen nyelvű beszéd szépségeit.

Üdvözléssel:

Gödöllő, 2010. augusztus 23.

Bajcsi Tünde
angol szakos tanár
igazgatóhelyettes

Bajcsi, Tünde: Everything is connected

Az írás szerzőjéről

Bajcsi Tünde

Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, Gödöllő, Magyarország

bajcsi.tunde[kukac]madach-godollo.sulinet.hu